

Рідне Прибужжя

(пам'ятні дати Миколаївщини
на 2021 рік)

Методико-біобібліографічний покажчик

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛОТЕКА**

РІДНЕ ПРИБУЖЖЯ

**(пам'ятні дати Миколаївщини
на 2021 рік)**

**Миколаїв
2020**

УДК (059)

Р 49

Рідне Прибужжя : (пам'ятні дати Миколаївщини на 2021 рік) : методико-бібліогр. покажч. / склад. А. А. Трокай ; ред. Л. М. Голубенко ; Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка. – Миколаїв, 2020. – 48 с.

У даному покажчику вміщено довідково-бібліографічні матеріали до ювілейних дат Миколаївщини у 2021 р.

Видання призначене викладачам, журналістам, студентам, бібліотечним працівникам та усім, хто цікавиться історією Миколаївської області.

ПЕРЕДМОВА

Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека щорічно, починаючи з 1972 р., видає методико-бібліографічний покажчик «Рідне Прибужжя», що містить інформацію про визначні та пам'ятні події історичного, політичного, економічного, культурного життя регіону, ювілеї видатних уродженців краю й осіб, чиє життя і діяльність пов'язані з Миколаївщиною.

Мета покажчика – надати допомогу працівникам бібліотек, клубів, музеїв, засобів масової інформації, екскурсоводам, викладачам, студентам, громадським діячам, краєзнавцям області у плануванні краєзнавчої роботи на 2021 р. і відзначенні ювілейних дат Миколаївщини.

Посібник містить перелік основних ювілейних і пам'ятних дат. Дати, на які число або місяць не встановлені, подаються у кінці місяця або року. На дати, що відзначені астериском (*), подаються довідки і короткі списки рекомендованої літератури, що є у фондах ОУНБ.

Перелік дат наведено за такими основними джерелами:

Енциклопедія Сучасної України / НАН України ; Наук. т-во ім. Т. Шевченка. – Київ : Ін-т енцикл. дослід. НАН України, 2001 – .

Т. 1 : А. – 2001. – 823 с.

Т. 2 : Б-Біо. – 2003. – 871 с.

Т. 3 : Біо-Бя. – 2004. – 695 с.

Т. 4 : В-Вог. – 2005. – 699 с.

Т. 5 : Вод-Гн. – 2006. – 727 с.

Т. 6 : Го- Гю. – 2006. – 711 с.

Т. 7 : Ґ-Ді. – 2007. – 707 с.

Т. 8 : Дл-Дя. – 2008. – 715 с.

Т. 9 : Е-Ж. – 2009. – 711 с.

Т. 10 : З-Зор. – 2010. – 711 с.

Т. 11 : Зор-Как. – 2011. – 210 с.

Т. 12 : Кал-Киї. – 2012. – 711 с.

Т. 13 : Киї-Кок. – 2013. – 711 с.

Т. 14 : Кол-Кос. – 2014. – 767 с.

Т. 15 : Кот-Куз. – 2014. – 711 с.

Т. 16 : Куз-Лев. – 2016. – 712 с.

Т. 17 : Лег-Лощ. – 2016. – 712 с.

Т. 18 : Лт-Малицький. – 2017. – 712 с.

Т. 19 : Малиш-Медицина. – 2018. – 688 с.

Т. 20 : Медична-Мікоян. – 2018. – 688 с.

Єрмілов, В. С. Пам'ятні дати, події та факти з історії медицини Миколаївщини / В. С. Єрмілов. – 2-е вид., перероб., допов. – Миколаїв : ФОП Швець, 2020. – 28 с.

Живлюща сила емігрії : літ. антол. Миколаївщини / голов. ред. В. І. Шуляр ; уклад.: І. Ю. Береза [та ін.]. – Миколаїв : Іліон, 2014. – 412 с.

История городов и сёл Украинской ССР : Николаев. обл. – Киев : Гл. ред. УСЭ, 1981. – 710 с.

Історія міст і сіл Української РСР : Миколаїв. обл. – Київ : Голов. ред. УРЕ, 1971. – 771 с.

Крючков, Ю. С. Град Святого Николая : путеводитель по старому Николаеву / Ю. С. Крючков. – Николаев : Возможности Киммерии, 2003. – 256 с.

Крючков, Ю. С. История Николаева от основания до наших дней / Ю. С. Крючков. – Николаев : Возможности Киммерии, 1999. – 374 с.

Лагута, М. Д. Хронология главнейших исторических событий города Николаева / М. Д. Лагута. – Николаев : [б. и.], 1927. – 14 с.

Лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса : альманах / уклад. І. Александренко. – 2-ге вид., допов. – Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2006. – 120 с.

Литераторы «Стапеля» Черноморского судостроительного завода (1929-2019) : справочник / Лит. об-ние «Стапель» ; сост.: В. Г. Чебанов, Л. Г. Колосова. – 2-е изд. – Николаев : Стапель, 2019. – 108 с.

Лифанов, В. Николаев, 1789-1989: страницы истории : справочник / В. Лифанов, В. Миющенко. – Одесса : Маяк, 1989. – 166 с.

Літературна Миколаївщина в особах : бібліогр. покажч. / Миколаїв. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Гмирьова ; за ред. В. П. Бойченка ; склад. Н. А. Полівода. – Миколаїв : Ганна Гінкул, 2001. – 96 с.

Людина року. Городянин року (1996-2019) : загальноміськ. прогр. : біобібліогр. довід. / Центр. міськ. б-ка

ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва ; ЦВГД «Наваль-Експерт». – 19-е вид., допов. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 246 с.

Миколаївська область, 1937-2007 : іст. альм. / ред. рада: В. С. Лоскутніков [та ін.] ; відп. за вип.: І. М. Піскурьова, Л. О. Поддубна. – Миколаїв : Атол, 2007. – 60 с. : іл.

Миколаївський літератор – 2018 : довідник / упоряд. М. В. Тасинкевич ; ред. рада: Д. Д. Кремінь [та ін.]. – 5-те вид., випр. та допов. – Миколаїв : [б. в.], 2018. – 59 с.

Николаевский литератор-2010 : справочник / сост. Е. Г. Мирошниченко. – Николаев : Изд. Прокопчук Т. Ю., 2010. – 43 с.

Николаевцы, 1789-1999 : енцикл. слов. / гл. ред. В. А. Карнаух. – Николаев : Возможности Киммерии, 1999. – 374 с.

Нові імена Миколаївщини: третій виставковий цикл, 2015-2016 / Упр. культури, національностей та релігій Миколаїв. обл. держ. адмін. – Миколаїв : [б.в.], 2019. – 22 с. : ілюстр. – До 40-річчя творч. об-ня «Прибужжя».

Нові імена Миколаївщини: четвертий виставковий цикл, 2018-2019 / Упр. культури, національностей та релігій Миколаїв. обл. держ. адмін. – Миколаїв : [б.в.], 2019. – 24 с. : іл. – До 40-річчя творч. об-ня «Прибужжя».

Огренич, Н. Хронограф Миколаївщини / Н. Огренич. – Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2007. – 184 с.

Освіта на Миколаївщині у ХІХ-ХХ століттях : іст. нариси. – Миколаїв : УДМТУ, 1997. – 175 с.

Письменники Радянської України, 1917-1987 : біобібліогр. довід. – Київ : Рад. письменник, 1988. – 719 с.

Провідники духовності в Україні : довідник / за ред. І. Ф. Кураса. – Київ : Вища школа, 2003. – 783 с.

Сучасні миколаївські митці, 1970-2000 / Нац. спілка худож. України, Миколаїв. обл. орг. / ред. В. А. Карнаух. – Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2000. – 122 с.

Узбереги Божої ріки : іст. календар Миколаївщини, 1703-2003 / авт. проекту і упоряд. В. О. Жадько. – Київ : СПД Жадько В. О., 2003. – 748 с.

Художники Миколаївщини : 40 років на творчій ниві / упоряд. О. К. Приходько. – Миколаїв : Вид. Шамрай П. М., 2013. – 168 с. : іл.

Шевченківські лауреати, 1962-2000 : енцикл. довід. / авт.-упоряд. М. Г. Лабінський ; вступ. ст. І. М. Дзюби. – Київ : Криниця, 2001. – 696 с.

Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвяч. / упоряд. І. Марцінковський. – Миколаїв : НУК, 2014. – 562 с. – (Шевченкіана Миколаївщини).

Шитюк, М. М. Слава і гордість Миколаївщини : [навч. посіб.] / М. М. Шитюк [та ін.]. – Миколаїв : Шамрай П. Н., 2012. – 276 с. – (75-річчю утворення Миколаїв. обл. присвяч.).

Шкварець, В. П. Миколаївці : визначні історики і краєзнавці минулого : підручник / В. П. Шкварець. – 2-ге вид., випр. і допов. – Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2005. – 148 с.

Шкварець, В., Миколаївщина : погляд крізь століття : нарис історії / В. Шкварець, М. Мельник. – Миколаїв : [б. в.], 1994. – 386 с.

Шкварець, В. Хронологія та бібліографія Миколаївщини : іст.-краєзнав. дослідж. / В. Шкварець, Ю. Гузенко. – Миколаїв : Вид-во МННІ ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2009. – 137 с.

Элита Николаевской области : биограф. энцикл. Николаев. обл. : в 4-х т. – Николаев : Изд. дом «СЛАЖ», 2013 – .

2013. – Т. 1. – 416 с.

2013. – Т. 2. – 536 с.

2017. – Т. 3, кн. 1. – 344 с.

2018. – Т. 3, кн. 2. – 256 с.

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ МИКОЛАЇВЩИНИ НА 2021 РІК

Січень

- 1 – 110 років тому в м. Миколаєві вийшов перший номер журналу «Завоевание воздуха» (1911);
- 100 років тому вийшов перший номер газети «Красный Николаев» (нині – «Южная правда») (1921);
- 190 років від дня народження В. А. Страдомського (1831-1902), миколаївського лікаря, громадського діяча;
- 100 років від дня народження С. А. Погреб (1921-2019), єврейської поетеси, уродженки м. Первомайська.
- 5 – 30 років з дня виходу першого номера обласної газети «Радянське Прибужжя» (нині – «Рідне Прибужжя») (1991);
- 140 років від дня народження С. Т. Каменського (1881-1946), фахівця у галузі суднобудування, живописця, уродженця м. Миколаєва;
- * – 70 років від дня народження С. В. Бережного (р.н. 1951), директора Першої української гімназії імені Миколи Аркаса, заслуженого працівника освіти України.
- 6 – 40 років тому введено в експлуатацію Інгульський міст (1981).
- 7 – 95 років від дня народження Н. А. Славіна (1926-2012), прозаїка, уродженця с. Новополтавка Баштанського району.
- 8 – 110 років від дня народження С. А. Крижанівського (1911-2002), поета, критика, літературознавця, уродженця м. Новий Буг.
- 14 – 70 років від дня народження З. І. Шаталової (р.н. 1951), миколаївського педагога, літературознавця;
- 60 років від дня народження В. Б. Покиданця (р.н. 1961), миколаївського живописця, члена Національної спілки художників України.
- 25 – 115 років від дня народження І. В. Дорби (В. Д. Чеботарьова) (1906-1998), письменника, уродженця м. Миколаєва;

- 70 років від дня народження Н. О. Кухар-Онишко (1951-2020), миколаївського науковця, мистецтвознавця.
- 27 – 80 років від дня народження В. В. Бабича (р.н. 1941), миколаївського краєзнавця, письменника, члена Національної спілки журналістів України.
- 29 – 70 років від дня народження Л. П. Клименка (р.н. 1951), науковця у галузі машинобудування, ректора Чорноморського національного університету імені Петра Могили, заслуженого діяча науки і техніки України;
- 60 років від дня народження О. М. Деркача (р.н. 1961), еколога, викладача, директора регіонального ландшафтного парку «Тилігульський», заслуженого природоохоронця України.
- 30 – 90 років від дня народження Е. І. Январьова(1931-2005), миколаївського поета.

Лютий

- 4 – 85 років від дня народження Б. М. Мозолєвського (1936-1993), українського археолога, поета, уродженця с. Миколаївка Веселинівського району.
- 8 – 125 років від дня народження О. М. Кудрявцевої (1896-1964), українського скульптора, уродженки м. Миколаєва.
- 12 – 70 років від дня народження О. О. Духовного (р.н. 1951), миколаївського поета.
- 16 – 65 років тому почав роботу Первомайський молочноконсервний комбінат (нині – ЗАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат») (1956).
- 17 – 40 років тому групі учасників створення Миколаївського музею суднобудування та флоту присуджено Національну премію України імені Тараса Шевченка;
- 100 років від дня народження Й. О. Дзєнзелівського (1921-2008), українського мовознавця, уродженця с. Мазурове Кривоозерського району.

- 18 – 90 років від дня народження В. А. Ольшанського (1931-2007), графіка, члена Національної спілки художників України, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві;
- 70 років від дня народження Ю. Г. Овчинникова (р.н. 1951), генерального директора ВАТ «Миколаївський глиноземний завод» у 2001-2006, 2009-2013 рр., заслуженого металурга України.
- 21 – 120 років від дня народження В. Г. Смекаліна (1901-1940), українського композитора, диригента, педагога, уродженця м. Вознесенська;
- 115 років від дня народження Є. А. Кибрика (1906-1978), російського графіка і живописця, уродженця м. Вознесенська;
- 100 років від дня народження Є. П. Завадського (1921-1997), миколаївського письменника, художника-оформлювача.
- 28 – 60 років від дня народження О. В. Торхова (р.н. 1961), миколаївського письменника, голови регіональної організації «Конгрес літераторів України».

Березень

- 2 – 205 років тому віце-адмірал О. С. Грейг був призначений Головним командиром Чорноморського флоту і військовим губернатором Миколаєва та Севастополя (1816).
- 3 – 80 років від дня народження А. І. Бенера (1931-2011), миколаївського поета.
- 80 років від дня народження В. О. Карпенка (р. н. 1941), критика і публіциста.
- 6 – 130 років від дня народження І. Г. Лежньова (І. Г. Альтшулера) (1891-1955), публіциста, літературного критика, уродженця м. Миколаєва.
- 8 – 55 років від дня народження Т. Д. Свірської (р.н. 1966), миколаївської поетеси, члена Миколаївської обласної організації Національної спілки письменників України.
- 13 – 140 років від дня народження О. В. Єльчанова (1881-1934), священника, церковного історика, літератора, уродженця м. Миколаїв;

- 115 років від дня народження І. М. Анненського (1906-1977), кінорежисера, сценариста, уродженця м. Ольвіополь (нині – м. Первомайськ).
- 14 – 75 років від дня народження З. І. Данилової (р.н. 1946), миколаївської поетеси, члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України.
- 15 – 100 років від дня народження Б. Й. Когута (1921-2011), письменника, громадсько-політичного діяча, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 16 – 70 років від дня народження Єви Гіан (В. І. Мітіної) (р.н. 1951), миколаївської поетеси.
- 20 – 95 років від дня народження А. А. Коптева (1926-1980), скульптора, члена Національної спілки художників України, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 23 – 85 років від дня народження В. А. Холявка (1936-2005), миколаївського інженера-турбініста, генерального директора ВО «Зоря» у 1986-2001 рр., заслуженого машинобудівника України;
 - 70 років від дня народження О. В. Топчого (р.н. 1951), тележурналіста, заслуженого журналіста України.
- 26 – 70 років від дня народження В. І. Ракова (р.н. 1951), публіциста, члена Національної спілки журналістів України;
 - 65 років від дня народження О. Б. Гоголь (р.н. 1956), миколаївського майстра декоративно-прикладного мистецтва, члена Національної спілки художників України.
- 28 – 220 років від дня народження К. Х. Кнорре (1801-1883), астронома і геодезиста, першого директора Миколаївської астрономічної обсерваторії (нині – НДІ «Миколаївська астрономічна обсерваторія»).

Квітень

- *1 – 80 років від дня народження І. В. Макушиної (р.н. 1941), миколаївського скульптора, заслуженого художника України.
- 50 років тому в Миколаєві відкрито широкоформатний кінотеатр «Юність» (1971).

- 2 – 80 років від дня народження Г. М. Плужника (р.н. 1941), миколаївського живописця, графіка, члена Національної спілки художників України.
- 11 – 75 років від дня народження А. А. Сироти (р.н. 1946), музиканта, громадського діяча, директора Миколаївського коледжу музичного мистецтва, заслуженого діяча мистецтв України.
- 18 – 25 років з дня офіційного заснування Миколаївською державною адміністрацією обласної премії імені Миколи Аркаса (1996).
- 22 – 90 років від дня народження Г. О. Ковальчук (1931-2012), скульптора, члена Національної спілки художників України, яка деякий час жила і працювала у м. Миколаєві.
- 26 – 150 років тому віце-адмірал М. А. Аркас був призначений Головним командиром Миколаївського порту і Миколаївським військовим губернатором (1871-1881);
 - 120 років з дня заснування музею природи «Акваріум» (нині – Миколаївський зоопарк) (1901).

Цього місяця виповнюється:

- * – 130 років з часу створення українським діячем культури і освіти, композитором, істориком, засновником і незмінним головою товариства «Просвіта» у м. Миколаєві М. М. Аркасом опери «Катерина» за поемою Т. Г. Шевченка (1891);
- * – 50 років з часу відкриття музею адмірала С. О. Макарова при Миколаївському кораблебудівному інституті (нині – Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова) (1971).

Травень

- 1 – 85 років тому встановлено монумент 61 комунару (скульптор М. Г. Лисенко) (1936);
 - 160 років від дня народження М. М. Апостолі (1861-1937), морського воєнного фотографа, уродженця м. Миколаєва;

- 80 років від дня народження С. Ф. Сенкевич (р.н. 1941), миколаївської художниці, майстра в галузі декоративно-прикладного мистецтва, члена Національної спілки художників України, заслуженого діяча мистецтв України.
- 2 – 85 років тому відкрито Будинок лікаря у м. Миколаєві (1936).
- 3 – 80 років від дня народження В. П. Бойченка (1941-2011), миколаївського поета, перекладача.
- 10 – 85 років від дня народження В. Л. Гавелі (р.н. 1936), миколаївського науковця, педагога, доктора філософських наук.
- 15 – 75 років від дня народження М. І. Філімонова (р.н. 1946), миколаївського поета.
- 16 – 55 років від дня народження Я. В. Індикова (р.н. 1966), миколаївського журналіста, громадського і політичного діяча.
- 17 – 95 років від дня народження М. О. Ряснянського (1926-2003), народного художника України, члена Національної спілки художників України, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 20 – 205 років від дня народження М. А. Аркаса (1816-1881), адмірала, Головного командира Чорноморського флоту і військового губернатора Миколаєва, уродженця м. Миколаєва;
- 27 – 200 років тому засновано Миколаївську астрономічну обсерваторію (нині – НДІ «Миколаївська астрономічна обсерваторія») (1821).
- 30 – 60 років від дня народження І. І. Покиданець-Мазурок (р.н. 1961), миколаївського графіка, члена Національної спілки художників України.

Червень

- 1 – 30 років тому відкрито меморіальний комплекс підпільної організації «Партизанська іскра» в с. Кримка Первомайського району (1991).

- 6 – 70 років від дня народження Л. М. Щетініної (р.н. 1951), миколаївської поетеси, члена Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України.
- 8 – 50 років від дня народження І. В. Євтушенко (р.н. 1971), миколаївської письменниці.
- 16 – 195 років тому почала діяти перша лінія світлового телеграфу Миколаїв – Богданівка – Парутине – Іванівка – Очаків – Гола Пристань (1826).
- 25 – 115 років тому почала діяти грязелікувальниця лікаря Г. Є. Кровопускова у м. Миколаєві (1906);
– 115 років від дня народження П. К. Заморій (1906-1975), українського геолога та географа, уродженця с. Висунськ Березнегуватського району.
- 28 – 190 років від дня народження П. І Вейнберга (1831-1908), поета, перекладача, історика, уродженця м. Миколаєва.
- 30 – 120 років від дня народження П. І. Луцького (1901-2001), геолога, палеонтолога, ґрунтознавця, члена Спілки селянських письменників «Плуг», уродженця с. Снігурівка Херсонської губернії (нині – м. Снігурівка Миколаївської області).

Цього місяця виповнюється 150 років з часу пуску ракетного заводу, що діяв в м. Миколаєві до 1910 р. (1871).

Липень

- 3 – 25 років тому прийнято постанову Кабінету Міністрів України про створення Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська Академія» (нині – Чорноморський національний університет імені Петра Могили) (1996).
- 6 – 235 років від дня народження Г. П. Зонтаг (1786-1864), письменниці, який деякий час жила і працювала у м. Миколаєві.
- 9 – 45 років тому в м. Миколаєві відкрито широкоформатний кінотеатр «Іскра» (1976).

- 11 – 115 років тому почав діяти перший рентгенкабінет у морському госпіталі в Миколаєві (1906).
- *12 – 85 років від дня народження А. В. Харлановича (1936-2008), українського поета, уродженця с. Кременівка Веселинівського району.
- 17 – 25 років з часу створення на території Єланецького і Новоодеського районів Державного природного заповідника «Єланецький степ» (1996).
- 23 – 155 років від дня народження Й. Й. Карбульки (1866-1920), музиканта, композитора, диригента, педагога, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.
- 26 – 135 років від дня народження Л. Р. Лібер (1886-1986), українського та американського математика, уродженки м. Миколаєва.
- 27 – 20 років з часу затвердження герба, прапора і положення про використання символіки Миколаївської області (2001).
- *29 – 120 років тому відкрито Миколаївську водолікарню доктора Кенігсберга (нині – КНП «Миколаївський обласний центр медичної реабілітації та спортивної медицини») (1901).

Серпень

- 1 – 120 років тому почав виходити друком спеціальний технічний журнал «Керамическое обозрение» (1901).
- 3 – 70 років від дня народження С. П. Лозовенка (р.н. 1951), миколаївського актора, заслуженого артиста України.
- 6 – 50 років з дня створення в Миколаєві культосвітнього факультету Київського державного інституту культури ім. О. Корнійчука (нині – Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв) (1971).
- 11 – 65 років від дня народження Н. В. Ткаченко (Н. В. Іванової) (р.н. 1956), миколаївської поетеси, директорки Миколаївської обласної бібліотеки для юнацтва.

- 17 – 50 років від дня народження В. Ю. Макушина (р.н. 1971), миколаївського скульптора, художника, музиканта, члена Національної спілки художників України.
- 19 – 70 років від дня народження Т. В. Кіркоюян (р.н. 1951), миколаївської поетеси.
- *30 – 80 років від дня народження О. А. Шпачинського (р.н. 1941), диригента, хормейстера, композитора, заслуженого працівника культури України.

Цього місяця виповнюється 80 років з часу створення розвідувально-диверсійної групи «Миколаївський центр» (1941).

Вересень

- 3 – 25 років з дня відкриття обласного центру з надання допомоги ВІЛ-інфікованим і хворим на СНІД (1996).
- 5 – 130 років від дня народження А. М. Топорова (1891-1984), миколаївського педагога, письменника, публіциста.
- 11 – 65 років від дня народження Л. П. Матвієнко (р.н. 1956), засновниці і генеральної директорки освітнього комплексу «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика», заслуженого працівника освіти України.
- 12 – 95 років від дня народження В. К. Хоменка (1926-1942), учасника розвідувально-диверсійної групи «Миколаївський центр».
- 13 – 70 років від дня народження М. М. Климчука (р.н. 1951), миколаївського художника.
- 14 – 90 років від дня народження В. А. Боська (1931-2008), миколаївського публіциста, члена Національної спілки журналістів України.
- 15 – 30 років з дня заснування виробничо-торговельної фірми «ВЕЛАМ» (1991).
- 17 – 110 років від дня народження В. В. Срібного (В. В. Срібницького) (1911-1998), прозаїка, уродженця с. Мигія Первомайського району.

- 19 – 100 років від дня народження О. І. Семенова (1921-2003), миколаївського живописця, члена Національної спілки художників України.
- 20 – 110 років від дня народження М. М. Божія (1911-1990), художника, уродженця м. Миколаєва;
 - 95 років від дня народження М. І. Нікітіна (1926-1993), миколаївського графіка, члена Національної спілки художників України.
- 22 – 60 років від дня народження А. А. Бурдіної (р.н. 1961), миколаївської письменниці, художниці.
- 26 – 25 років з дня виходу миколаївського тижневика «Центральный рынок» (1996);
 - 100 років від дня народження М. Б. Діварі (1921-1993), українського астронома, уродженця с. Білоусівка Вознесенського району.

Цього місяця виповнюється:

- 70 років з часу заснування суднобудівного заводу «Океан» (1951);
- 25 років з часу виходу першого номера науково-практичного, інформаційно-освітнього журналу «Вересень» (1996);
- 135 років з часу освячення та відкриття Олександро-Невської церкви Миколаївського морського госпіталю (Госпітальної церкви) (1886).

Жовтень

- 1 – 155 років від дня народження С. І. Гайдученка (1866-1922), дослідника Ольвії, першого директора Миколаївського міського природно-історичного музею.
- 4 – 85 років від дня народження Ю. І. Саєнка (1936-2016), українського кібернетика, соціолога, уродженця с. Лиса Гора Первомайського району.
- 5 – 105 років від дня народження Я. Д. Дацка (1916-1977), живописця, члена Національної спілки художників України, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві.

- 8 – 95 років від дня народження В. М. Нем'ятого (1926-1990), історика, уродженця с. Новогеоргіївка Баштанського району.
- 10 – 80 років від дня народження В. В. П'ятигорського (р.н. 1941), викладача, музиканта, композитора, директора Миколаївського державного вищого училища культури у 1985-2009 рр., заслуженого працівника України.
- 14 – 115 років тому відкрито повивально-фельдшерську жіночу школу при Міській лікарні у Миколаєві (1906);
– 65 років від дня народження Д. Л. Болякова (р.н. 1956), миколаївського живописця, художника-реставратора, члена Національної спілки художників України.
- 29 – 65 років від дня народження О. Б. Рассолова (р.н. 1956), миколаївського художника, майстра декоративно-прикладного мистецтва.
- 30 – 70 років від дня народження Є. В. Гайової (р.н. 1951), українського етнографа, мистецтвознавця, члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України, уродженки с. Новоолександрівка Баштанського району.

Цього місяця виповнюється:

- 100 років з часу відкриття центральної міської бібліотеки для дітей (нині – обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна) (1921);
- 30 років з часу створення Миколаївської обласної бібліотечної асоціації (1991);
- 30 років з часу створення Миколаївської обласної організації Спілки жінок України (1991);
- 25 років з часу відкриття плавбасейну «Водолій» (1996).

Листопад

- 1 – 160 років від дня народження Дніпрової Чайки (Л. О. Василевської) (1861-1927), української письменниці, уродженки с. Карлівка Доманівського району.

- 2 – 135 років від дня народження К. Г. Шильдкрета (1886-1965), прозаїка, уродженця м. Миколаєва.
- 5 – 95 років від дня народження О. П. Кобера (1926-1942), учасника розвідувально-диверсійної групи «Миколаївський центр»;
- 75 років від дня народження К. Голубкової (р.н. 1946), миколаївської поетеси.
- 6 – 75 років від дня народження О. К. Іванова (1946-2020), миколаївського поета, композитора, мистецтвознавця, члена Національної спілки журналістів України.
- 7 – 85 років від дня народження М. С. Вінграновського (1936-2004), українського поета, прозаїка, актора, кінорежисера, уродженця м. Первомайська;
- 75 років з дня відкриття пам'ятника 68-ми героям-десантникам, які під командуванням К. Ф. Ольшанського визволяли Миколаїв (скульптор О. М. Измалков, архітектори О. К. Марочинський та І. І. Пейсахіс) (1946).
- 9 – 95 років від дня народження В. П. Дроздовського (1926-1994), українського мовознавця, уродженця с. Миколаївка Кривоозерського району.
- 11 – 140 років тому було відкрито Миколаївську громадську бібліотеку (нині – Миколаївська обласна універсальна наукова) (1881).
- 22 – 220 років від дня народження В. І. Даля (1801-1872), вченого, етнографа, письменника, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві;
- 60 років від дня народження В. Б. Берестнева (р.н. 1961), українського баскетболіста, заслуженого тренера України, уродженця м. Миколаєва.
- 23 – 85 років від дня народження В. І. Козлова (1936-2016), поета, уродженця м. Снігурівка.

Грудень

- 5 – 30 років з дня створення сільськогосподарського підприємства «НІБУЛОН» (нині – ТОВ СП «НІБУЛОН») (1991).

- 8 – 190 років від дня народження Ф. О. Бредіхіна (1831-1904), видатного вченого-астронома, уродженця м. Миколаєва.
- 11 – 170 років від дня народження М. П. Карабчевського (1851-1925), правознавця, письменника, уродженця військового поселення біля м. Миколаєва.
- 13 – 165 років від дня народження М. К. Садовського (М. К. Тобілевича) (1856-1933), українського актора, режисера, письменника, одного із засновників національного професійного театру, уродженця с. Кам'яно-Костувате Братського району.
- 16 – 100 років від дня народження М. О. Троянова (1921-2016), миколаївського актора, режисера, драматурга, публіциста.
- *20 – 145 років від дня народження М. П. Леонтовича (1876-орієнтовно 1940), міського голови, засновника музею природи «Акваріум» (нині – Миколаївський зоопарк).
- 24 – 145 років від дня народження С. Ф. Черкасенка (1876-1940), українського письменника, уродженця м. Новий Буг.
- 31 – 110 років від дня народження В. А. Малагуши (1911-2007), письменника, уродженця с. Гур'ївка Новоодеського району.

Цього місяця виповнюється 140 років з часу побудови підприємцем К. Монте в м. Миколаєві театру (нині – Миколаївський академічний художній російській драматичний театр) (1881).

Цього року виповнюється:

- 270 років від дня народження М. Г. Ліванова (1751-1800), вченого-агронома, який жив і працював у с. Богоявленське (нині – м. Миколаїв);
- 255 років від дня народження А. Е. Аркаса (1766-1825), перекладача, педагога, історика, який деякий час жив і працював у м. Миколаєві;
- 235 років від дня народження Л. А. Опацького (1786-1854), першого міського архітектора м. Миколаєва;

- 210 років від дня народження Б. О. Глазенапа (1811-1892), мореплавця, Головного командира Чорноморського флоту та військового губернатора;
- 180 років від дня народження П. О. Гайдебурова (1841-1894), видавця, публіциста, прозаїка, драматурга, головного редактора російської газети «Неделя», уродженця м. Миколаєва;
- 180 років від дня народження О. В. Мордвінова (1841-1900), корабельного інженера, який керував суднобудуванням у Миколаївському адміралтействі;
- 165 років від дня народження І. Х. Завадовського (1856-1917), військового врача-епідеміолога;
- 120 років від дня народження В. А. Мамченка (1901-1982), поета, уродженця м. Миколаєва;

* * *

- 195 років з дня відкриття миколаївського міського бульвару біля р. Інгул (нині – Флотський бульвар) (1826);
- 135 років з дня встановлення в м. Очакові бюста художнику Р. Г. Судковському (автор Є. П. Самоніш-Судковська) (1886);
- 120 років, як розпочалися систематичні розкопки в Ольвії академіком Б. В. Фармаковським (1901);
- 50 років з дня відкриття Будиноку художника в м. Миколаєві (1971);
- 50 років, як став до ладу Веселинівський завод сухого знежиреного молока (нині – ПрАТ «Веселинівський завод сухого знежиреного молока») (1971);
- 45 років з дня відкриття пам'ятника адміралу С. О. Макарову (скульптори А. А. Коптєв, О. Л. Сопьолкін) в м. Миколаєві (1976);
- 35 років, як став до ладу новий аеровокзал у м. Миколаєві (1986);
- 35 років з дня встановлення обеліску екіпажу військового літака ТУ-16, який ціною свого життя врятував жителів с. Полігон Вітовського району (1986);

- 345 років з часу заснування м. Первомайська (1676);
- 270 років з часу заснування с. Лиса Гора Первомайського району (1751);
- 265 років з часу заснування с. Куцуруб Очаківського району (1756);
- 245 років з часу заснування с. Федорівка (нині – м. Нова Одеса) (1776);
- 230 років з часу заснування с. Антонівка Новоодеського району (1791);
- 230 років з часу заснування с. Ковалівка Миколаївського району (1791);
- 225 років з часу заснування с. Кам'яно-Костувате Братського району (1796);
- 225 років з часу заснування с. Новосафонівка Новоодеського району (1796);
- 220 років з часу заснування с. Яструбинове Вознесенського району (1801);
- 190 років з часу заснування с. Пересадівка Вітовського району (1831);
- 175 років з часу заснування с. Киселівка Снігурівського району (1846);
- 160 років з часу заснування с.Новосевастополь Березнегуватського району (1861);
- 150 років з часу заснування с. Сухий Єланець Новоодеського району (1871);
- 150 років з часу заснування с. Новоолександрівка Братського району (1871);
- 145 років з часу заснування с-ща Александрфельд (нині – смт Березанка) (1875);
- 135 років з часу заснування с. Воронцівка Новоодеського району (1886);
- 125 років з часу заснування с. Кобзарці Снігурівського району (1896);
- 125 років з часу заснування с. Лагодівка Казанківського району (1896);
- 100 років з часу заснування с. Котляреве Вітовського району (1921);

- 100 років з часу заснування с. Червона Долина Снігурівського району (1921);
- 95 років з часу заснування с. Новоукраїнка Березнегуватського району (1926);
- 65 років з часу заснування с. Лимани Вітовського району (1956).

ДОВІДКИ

5 січня

*70 років від дня народження С. В. Бережного (р.н. 1951),
директора Першої української гімназії імені Миколи Аркаса*

Бережний Сергій Васильович народився у с. Духів Кременецького району Тернопільської області.

Середню освіту здобув у Возсіятській середній школі Єланецького району Миколаївської області. У 1972 р. закінчив Миколаївський державний педагогічний інститут ім. В. Г. Белінського за спеціальністю «Математика».

Трудову діяльність розпочав в Ольгопольській восьмирічній школі Єланецького району. Після демобілізації у 1974 р. був запрошений на посаду заступника директора та учителя математики у середній школі № 38 м. Миколаєва, де пропрацював 19 років.

У 1993 р. призначений на конкурсній основі директором щойно створеної української педагогічної гімназії (нині – Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса). За цей час гімназія стала одним з кращих навчальних закладів нашої держави – є лауреатом Всеукраїнського конкурсу «100 кращих шкіл України – 2006», отримала почесне звання «Лідер сучасної освіти», нагороджена дипломами Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України тощо. У гімназії розроблена система навчання і виховання обдарованих і здібних дітей. Учні показують високі результати навчально-творчої діяльності і є переможцями міжнародних, всеукраїнських, обласних, міських конкурсів і проєктів.

У 1994-1998 рр. був депутатом Миколаївської міської ради. Є членом колегії управління освіти Миколаївської міської ради.

Автор численних друкованих праць на сторінках міжнародних, всеукраїнських, обласних періодичних видань.

Відмінник народної освіти УРСР (1980), заслужений працівник освіти України (2001), лауреат Миколаївської обласної премії імені М. Аркаса (2000), «Городянин року – 2000» у номінації «Середня школа», переможець всеукраїнських конкурсів «100 кращих директорів шкіл України» (2007) та «Директор ХХІ століття» (2012). Нагороджений Почесними дипломами та відзнаками, занесений до Книги педагогічної слави України (2010). Член Українського товариства «Просвіта» Миколаївщини.

Література

Бережний Сергій Васильович // Людина року. Городянин року (1996-2019) : загальноміськ. прогр. : біобібліогр. довід. / Центр. міськ. б-ка ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва ; ЦВГД «Наваль-Експерт». – 19-те вид., допов. – Миколаїв, 2020. – С. 29–30.

Баран, О. І. Бережний Сергій Васильович / О. І. Баран, А. В. Іванніков // Техмат – фізмат – мехмат : механіко-мат. ф-т Миколаїв. нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського : історія і сьогодення. – Миколаїв, 2013. – С. 393–395.

Бережний Сергій Васильович // Лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса / Миколаїв. обл. держ. адмін., упр. культури Миколаїв. обл. держ. адмін., Миколаїв. обл. краєзнав. музей ; уклад. І. І. Александренко. – 2-ге вид., допов. – Миколаїв, 2006. – С. 11.

Старовойт, Л. В. Бережний Сергій Васильович / Л. В. Старовойт // Випускники та студенти Миколаївського державного університету – гордість України / за ред. В. Д. Будака. – Миколаїв, 2003. – С. 64–66.

* * *

Марущак, В. Духовний син великого Аркаса / В. Марущак // Відкритий урок. – 2011. – 5 лют.

Марущак, В. Директор – отличник и лауреат / В. Марущак // Вечерний Николаев. – 2011. – 20 янв.

Скажи, кто твой учитель // Вечерний Николаев. – 2001. – 1 марта.

Ментель, О. Зорепадний дощ – у січні / О. Ментель // Рідне Прибужжя. – 2001. – 15 лют.

* * *

Бережний Сергій Васильович [Електронний ресурс] // Книга педагогічної слави України. – Режим доступу: <http://kps-ua.net/2010/mikolayivska/berezhnij-sergij-vasilovich>, вільний (дата звернення: 25.08.2020). – Назва з екрана.

1 квітня

*80 років від дня народження І. В. Макушиної (р.н. 1941),
миkolaївського скульптора*

Макушина Інна Вікторівна народилася у м. Миколаєві у родині робітників заводу «Дормашина». Навчалася у школі № 2. З дитинства захоплювалася малюванням, ходила до студії при обласному Будинку народної творчості.

У 1965 р. закінчила Ленінградське художнє училище ім. В. А. Серова, в 1974 р. – Ленінградський інститут живопису, скульптури і архітектури ім. І. Ю. Рєпінa за спеціальністю «художник-скульптор». Після завершення навчання повернулась до м. Миколаєва. У 1972-1997 рр. працювала у Миколаївському художньо-виробничому комбінаті. У 1997-2003 рр. була керівником художньої студії «Мауглі» при Будинку вчителя. З 1991 р. почала працювати у творчій майстерні заслуженого художника України Ю. А. Макушина. З 1998 р. – старший викладач на кафедрі «Дизайн» Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

У своїй творчості використовує дерево, граніт, бронзу, мідь, сталь, створюючи анімалістичні композиції, монументи, меморіальні дошки. Також працює як художник. Багато чого зробила для вдосконалення художнього образу м. Миколаєва та області. Основні роботи: скульптурні композиції «Мауглі і Багіра», «Коник-Горбунок», «Жар-Птиця», «Материнство», у співавторстві: пам'ятники О. С. Пушкіну, М. П. Леонтовичу, меморіальні дошки М. М. Аркасу, М. С. Лисянському, монумент «Сталевий солдат» біля м. Нова Одеса та багато інших.

З 1974 р. бере участь у міжнародних та всеукраїнських виставках. «Городянин року – 2002» (разом з чоловіком та сином) у номінації «Мистецтво» щорічної загальноміської програми «Людина року. Городянин року».

Член Національної спілки художників України (1977),
заслужений художник України (2011).

Література

Макушина Інна Вікторівна // Людина року. Городянин року (1996-2019) : загальноміськ. прогр. : біобібліогр. довід. / Центр. міськ. б-ка ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва ; ЦВГД «Наваль-Експерт». – 19-те вид., допов. – Миколаїв, 2020. – С. 132.

Макушина Інна Вікторівна – скульптор // Элита Николаевской области : биогр. енцикл. Николаев. обл. : в 4-х т. – Николаев, 2018. – Т. 3, кн. 2 / проект, сост., ред. С. М. Сухопарова. – С. 236.

Крикун, Г. Ф. Макушина Інна Вікторівна – скульпторка, живописець, графік / Г. Ф. Крикун // Енциклопедія Сучасної України / Ін-т енцикл. дослідж. Нац. акад. наук України. – Київ, 2017. – Т. 18 : Лт-Малицький. – С. 644.

Северина, Л. А. Николаев и Макушины : екскурсія по городу / Л. А. Северина. – Николаев, 2009. – 127 с., 58 репрод.

Крикун, Г. Ф. Макушина Інна Вікторівна / Г. Ф. Крикун // Золоті імена на ниві освіти : енцикл. довід. / Г. Ф. Крикун. – Очаків, 2003. – С. 116–117.

Інна Макушина // Сучасні миколаївські митці = Contemporary Mykolayiv artists / Миколаїв. обл. орг. Нац. спілки худож. України ; відп. за вип. І. Я. Булавицький. – Миколаїв, 2000. – С. 64–65.

Інна Макушина // Перша художня виставка в галереї мистецтв : каталог / Нац. ун-т «Києво-Могилянська Академія» Миколаїв. філ. – Миколаїв, 1998. – С. 29–32.

* * *

Христова, Н. Рождение скульптуры, это равноценно чуду / Н. Христова // Вечерний Николаев. – 2016. – 17 мая.

Олейников, Ю. Дивный мир Инны Макушиной / Ю. Олейников // Южная правда. – 2016. – 14 мая.

Её багира // Вечерний Николаев. – 1996. – 2 марта.

* * *

Официальный сайт семьи художников-скульпторов Юрия, Инны и Виктора Макушиных [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://art-makushin.com/page2.html>, свободный (дата обращения: 26.08.2020). – Загл. с экрана.

12 липня

**85 років від дня народження А. В. Харлановича
(1936-2008), українського поета,
уродженця с. Кременівка Веселинівського району**

Харланович Анатолій Васильович народився 12 липня 1936 р. у с. Кременівка Веселинівського району Миколаївської області в сім'ї військовослужбовця.

У 1954 р. закінчив Веселинівську середню школу, після навчався в Одеській школі морського навчання, Одеському військовому зенітно-артилерійському училищі. У 1966 р. закінчив юридичний факультет Одеського державного

університету ім. І. І. Мечникова.

З 1972 по 1995 рр. працював головним юристом управління сільського господарства і продовольства Вознесенської районної державної адміністрації, а з 1996 р. – у Вознесенському коледжі Миколаївського державного аграрного університету.

Перші вірші були надруковані у 1950 р. на сторінках веселинівської районної газети «Зоря», з 1974 р. почав публікуватися на сторінках вознесенської районної газети, обласних газетах «Південна правда», «Рідне Прибужжя», всеукраїнських журналах «Вітчизна», «Кур'єр Кривбасу».

Перша збірка поезій «Осенний подснежник» побачила світ у 1990 р., згодом вийшли книги «Слепая любовь» (1991), «Аритмія» (1993), «Таврійський полин» (1994), «Золоте відлуння» (1998), «Сонце опівночі» (2000), «Рапсодія степу» (2001), «Сповідь» (2008).

У своїй творчості він оспівував красу і велич рідної природи, глибоку щирість українського народу та працьовитість невтомних трудівників-хліборобів, також звертався до історії Причорномор'я.

Член Національної спілки письменників України (1995), лауреат обласної премії ім. М. Аркаса (2000).

Помер 8 лютого 2008 р. у Вознесенську.

Література

Харланович Анатолій Васильович // Літературна емігія в особах : бібліогр. покажч. / Миколаїв. обл. ін-т післядипл. пед. освіти ; Миколаїв. обл. бібл. асоціація ; упоряд. Г. М. Гич. – Миколаїв, 2016. – Ч. 2. – С. 73.

Бойченко, В. Харланович Анатолій Васильович / В. Бойченко // Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвяч. / упоряд. І. Марцінковський. – Миколаїв, 2014. – С. 494.

Харланович Анатолій // Живлюща сила емігії : літ. антол. Миколаївщини / голов. ред. В. І. Шуляр ; уклад.: І. Ю. Береза [та ін.]. – Миколаїв, 2014. – С. 361–362.

Анатолій Харланович // Миколаївський оберіг : поетич. антол. / автор ідеї та відп. за вип. Д. Д. Кремінь. – 2-ге вид. – Миколаїв, 2007. – С. 288.

Харланович Анатолій Васильович // Лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса / Миколаїв. обл. держ. адмін., упр. культури Миколаїв. обл. держ. адмін., Миколаїв. обл. краєзнав. музей ; уклад. І. І. Александренко. – 2-ге вид., допов. – Миколаїв, 2006. – С. 85–86.

Харланович Анатолій Васильович // Люди твої, Вознесенщино / ред.-упоряд. А. М. Коцюбинський. – Вознесенськ, 2006. – С. 210.

Харланович Анатолій Васильевич // Николаевский литератор – 2005 : справочник / сост. Е. Мирошниченко. – Николаев, 2005. – С. 25.

* * *

Руденко, С. Співець українського степу / С. Руденко // Вісті Вознесенщини. – 2016. – 24 листоп.

Анатолій Харланович : [некролог] // Літературна Україна. – 2008. – 21 лют.

* * *

Поет українського степу : (до 80-річчя від дня народження А. В. Харлановича) : біобібліогр. покажч. / Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Гмирьова ; склад.: В. М. Жевнер, М. В. Тасинкевич ; ред. Л. М. Голубенко. – Миколаїв, 2016. – 25 с.

29 липня

***120 років тому відкрито Миколаївську водолікарню
доктора Кенігсберга (нині – КНП «Миколаївський обласний
центр медичної реабілітації та спортивної медицини») (1901)***

Миколаївський обласний центр медичної реабілітації та спортивної медицини є лікувально-профілактичним закладом охорони здоров'я області, що забезпечує надання вторинної (спеціалізованої) консультативної, стаціонарної і амбулаторної медичної

допомоги з відновного (реабілітаційного) лікування населенню м. Миколаєва та Миколаївської області.

Водолікарня була відкрита у 1901 р. за ініціативою лікаря-гідропата М. Кенігсберга. Побудована у мавританському стилі за проєктом інженера І. Рейхенберга та за наглядом міського архітектора Е. Штукенберга. Вражала витонченістю внутрішнього оздоблення та технічними удосконаленнями для водолікування. Відвідувачі могли скористатися душем «шарко», спіральним душем, сухопарником, «римською банею», мармуровим басейном з проточною водою, фаянсовими напівваннами для масажу та обливання, сидячими ваннами тощо. Криниця на подвір'ї (47 м) забезпечувала лікарню кращою водою у місті. Навколо був розбитий великий сад. Водолікарня працювала цілий рік, за виключенням свят. Пропускна спроможність на той час складала 50 осіб на день.

Великі втрати заклад поніс під час Першої світової та громадянської війн: у 1918 р. приміщення було зайняте німецькими військами, а на початку 1920 р. – відведено під гуртожиток для біженців. У грудні того ж року водолікарню було націоналізовано та протягом 6 років за допомогою Червоного Хреста проводились роботи по її відновленню.

У травні 1927 р. заклад було перейменовано у Фізіотерапевтичну лікарню ім. Жовтневої революції. Відкрилися нові відділення та збільшився штат працівників.

Під час Другої світової війни у стаціонарі розташовувалося неврологічне відділення миколаївської міської лікарні, також було розгорнуто два відділення евакошпиталю. За період окупації німці пристосували здравницю під військовий шпиталь та конюшню, гідропатичне відділення – під склади для фуражу. Після звільнення м. Миколаєва відбудова потребувала багато часу, але незважаючи на це, у квітні 1944 р. заклад прийняв перших хворих.

У 1946 р. при водолікарні було організовано стаціонар-санаторій для лікування інвалідів війни, демобілізованих, а також людей, для яких виїзд на лікування за межі області був неможливим. У 1951 р. заклад реорганізовано у Миколаївську бальнеологічну лікарню, у 1955 р. перейменовано у Миколаївську обласну бальнеологічну лікарню, а у 1965 р. – у Миколаївську обласну фізіотерапевтичну лікарню.

З 1978 р. лікарня носить звання «Установа високої медичної культури». У різні часи її очолювали М. Кравченко, М. Златопольський, А. Стадниченко, Г. Мозкова, О. Сметюк, В. Лосицька.

Комплекс будівель водолікарні доктора Кенігсберга є пам'яткою історії, монументального мистецтва та архітектури місцевого значення.

Література

Сметюк, О. А. Обласна лікарня відновного лікування / О. А. Сметюк // Матеріали науково-практичної конференції з нагоди 75-річчя Миколаїв. обл. / М-во охорони здоров'я України, Миколаїв. обл. держ. адмін., Обл. упр. охорони здоров'я. – Миколаїв, 2012. – С. 46–49.

Чередниченко, Г. И. Водолечебница доктора Кенигсберга в Николаеве / Николаевские достопримечательности / ред. В. А. Карнаух. – Николаев, 2010. – С. 163–174.

Чередниченко, Г. І. Водолікарня доктора Кенігсберга – унікальний фізіотерапевтичний заклад України / Г. І. Чередниченко // «Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження»: IV Миколаїв. обл. краєзнав. конф. – Миколаїв, 2002. – С. 135–136.

* * *

Водолечебница Кенигсберга // Родной причал. – 2019. – 20–26 февр. (№8).

Любаров, Ю. «Я старый гидропат» / Ю. Любаров // Вечерний Николаев. – 2016. – 28 июля.

Маргулис, С. Принёсший радость здоровья / С. Маргулис // Южная правда. – 2013. – 27 июля.

Даниленко, Т. Ювілей водолікарні / Т. Даниленко // Автограф. Век XXI. – 2011. – № 4. – С. 84–85.

Тупайло, С. Незабутні ювілеї / С. Тупайло // Рідне Прибужжя. – 2006. – 17 черв.

Светов, Б. Здесь возвращают здоровье / Б. Светов // Родной причал. – 2006. – 26 июля–1 авг. (№30).

Водолечебница доктора Кенигсберга // Николаевские новости. – 2004. – 11 авг.

Восстановление водолечебницы // Красный Николаев. – 1924. – 20 февр.

30 серпня

*80 років від дня народження О. А. Шпачинського
(р.н. 1941), диригента, хормейстера, композитора*

Шпачинський Омелян Артемович народився у с. Носів Підгаєвського району Тернопільської області у селянській родині. У 1952 р. сім'я переїхала до м. Миколаєва.

Після закінчення Тернівської середньої школи навчався у Миколаївському культосвітньому технікумі (1959-1961). Працював вчителем музики в Пересадівській середній школі Вітовського району. У 1962-1965 рр. перебував на службі в армії.

У 1969 р. з відзнакою закінчив музично-педагогічний факультет Миколаївського державного педагогічного інституту. За призначенням працював викладачем у музичному педагогічному училищі м. Кадіївка Луганської області. У 1972-1977 рр. викладав хорові дисципліни у Миколаївському державному педагогічному інституті ім. В. Г. Белінського, у 1977-2018 рр., з 2020 р. – в Миколаївській філії Київського національного університету культури і мистецтв.

У 1974 р. організував народний хор «Веснянка» у с. Тернівка, що став лауреатом всесоюзних фестивалів та конкурсів. У 1988 р. створив народний хор ім. М. Аркаса, що став переможцем всеукраїнських хорових конкурсів ім. М. Леонтовича (1993), ім. П. Демуцького (1998, 2001), лауреатом міжнародних фольклорних конкурсів у Болгарії, Білорусі, Латвії тощо.

Автор численних хорових творів, близько 300 обробок народних пісень, аранжувань для різних складів хорів, навчально-методичних посібників для вищих навчальних закладів культури і мистецтв, наукових статей з музичної педагогіки, фольклору Півдня України, народного хорового виконавства.

Заслужений працівник культури України (1991). Удостоєний звання «Людина року Миколаївщини» (2010) в номінації «Культура», «Городянин року – 2002» у номінації «Культура» щорічної загальноміської програми «Людина року. Городянин року». Лауреат обласної премії ім. М. Аркаса (2002). Нагороджений орденом «За заслуги III ступеня», просвітянською медаллю «Будівничий України» (2011). Член Українського товариства «Просвіта» Миколаївщини.

Література

Шпачинський Омелян Артемович // Людина року. Городянин року (1996-2019) : загальноміськ. прогр. : біобібліогр. довід. / Центр. міськ. б-ка ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва ; ЦВГД «Наваль-Експерт». – 19-те вид., допов. – Миколаїв, 2020. – С. 234–235.

Дудюк, Л. Шпачинський Омелян Артемович / Л. Дудюк, М. Євтушенко // Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвяч. / упоряд. І. Марцінковський. – Миколаїв, 2014. – С. 548–549.

Шпачинський Омелян Артемович // Лауреати обласної премії ім. Миколи Аркаса / Миколаїв. обл. держ. адмін., упр. культури Миколаїв. обл. держ. адмін., Миколаїв. обл. краєзнав. музей ; уклад. І. І. Александренко. – 2-ге вид., допов. – Миколаїв, 2006. – С. 95–96.

Баштова, Н. Здійснилась мрія Омеляна! / Н. Баштова, О. Белоусова // Миколаївське державне вище училище культури : 50 років служіння культурі, 1954-2004 рр. : зб. нарисів і спогадів / упр. культури Миколаїв. обл. держ. адмін. ; Миколаїв. держ. вище училище культури ; голов. ред. В. В. П'ятигорський. – Миколаїв, 2004. – С. 109–110.

Зуб, К. К. Шпачинський Омелян Артемович / К. К. Зуб // Випускники та студенти Миколаївського державного університету – гордість України / за ред. В. Д. Будака. – Миколаїв, 2003. – С. 61.

Гриневич, Е. В. Шпачинський Емельян Артёмович / Е. В. Гриневич // Николаевцы, 1789-1999 : энцикл. слов. / гл. ред. В. А. Карнаух. – Николаев, 1999. – С. 361.

* * *

- Петренко, О. Философия сердца Емельяна Шпачинского / О. Петренко // Южная правда. – 2017. – 4 мая.
- Маestro – 70 // Рідне Прибужжя. – 2011. – 17 верес.
- Лавренюк, І. «Я так люблю, я так її люблю...» / І. Лавренюк // Український Південь. – 2002. – 11–17 квіт.
- Горожанин года – 2002 : «Ой над Бугом, над рікою» // Вечерний Николаев. – 2003. – 22 февр.
- Босько, В. Мастер народной песни / В. Босько // Южная правда. – 2001. – 20 окт.
- Петренко, О. Бенефіс пісняра / О. Петренко // Рідне Прибужжя. – 2001. – 29 верес.

20 грудня

*145 років від дня народження М. П. Леонтовича
(1876-орієнтовно 1940), міського голови,
засновника музею природи «Акваріум»
(нині – Миколаївський зоопарк)*

Леонтович Микола Павлович народився у м. Єлисаветграді (нині – Кропивницький) у дворянській сім'ї.

Початкову освіту отримав у класичній гімназії. З дитинства відвідував уроки музики. У 1891-1898 рр. навчався в Імператорському вищому юридичному училищі в Санкт-Петербурзі. Природничу освіту отримав у м. Одесі

(1898-1900).

З 1900 р. проживав у м. Миколаєві та займався юридичною практикою. У власному домі облаштував колекцію акваріумів, що були оснащені за останнім словом техніки того часу: мали електричні компресори, нагрівачі. Всього нараховувалося 75 акваріумів, сумарний об'єм яких сягав 3000 літрів. У колекції було понад 50 видів риб та земноводних, більше ніж 1000 екземплярів. 26 квітня 1901 р. колекція була відкрита для вільного доступу. На той час в Європі нараховувалося всього 7 подібних зібрань.

У 1903 р. був призначений гласним міської думи, у 1906 р. став заступником міського голови, у 1909-1917 рр. займав посаду міського голови. Зробив значний внесок у розвиток міста, зокрема, за його сприяння створено 2 музеї, перший кінотеатр, психіатричну лікарню, споруджено дзвіницю Касперівської церкви.

У 1918 р. за рішенням миколаївської ради робітничих депутатів був заарештований без конкретного звинувачення, а його колекцію націоналізували. Після звільнення був призначений на посаду директора Держакваріума (яку займав майже 16 років), у 1934 р. переведений на посаду старшого наукового співробітника і консультанта.

У 1935-1937 рр. працював старшим касиром на теплоелектростанції.

У 1937 р. заарештований за звинуваченням у зв'язках з контрреволюційно налаштованою інтелігенцією та участь у військово-офіцерській організації. Засуджений до 10-ти років позбавлення волі. За офіційним даними помер 28 січня 1940 р. в ув'язненні, за свідченням родичів – був звільнений і помер після 1941 р. поблизу м. Харкова. Реабілітований у 1957 р.

Ім'ям М. П. Леонтовича названо площу поблизу Миколаївського зоопарку. У 2001 р. йому встановлено пам'ятник (автори: І. В. Макушина, Ю. А. Макушин, В. Ю. Макушин). У 2011 р. Миколаївським зоопарком започатковано орден «Микола Леонтович».

Література

Топчий, В. Н. Н. П. Леонтович / В. Н. Топчий // Николаевский зоопарк в фотографиях и документах : к 120-летию зоопарка / В. Н. Топчий. – Николаев, 2019. – С. 6–13.

Гаврилов, С. Результат созерцая. Николай Леонтович / С. Гаврилов, Ю. Любаров // Николаев : 220 лет : очерки истории жизни города и горожан / С. Гаврилов, Ю. Любаров. – Николаев, 2009. – С. 146–155.

Борейко, В. Леонтович Николай Павлович / В. Борейко // Словарь деятелей охраны природы / В. Борейко. – 2-е изд., доп. – Киев, 2001. – Вып. 25. – С. 221–222.

* * *

Любаров, Ю. Жизнь – животным / Ю. Любаров // Вечерний Николаев. – 2015. – 28 мая.

Янчер, Ю. Забытый Леонтович / Ю. Янчер // Аквариум. – 2013. – № 4. – С. 30–35.

Головченко, В. Микола Леонтович – батько-засновник Миколаївського зоопарку / В. Головченко // День. – 2012. – 6-7 лип.

Наточа, Е. Николай Леонтович и его любимое дело / Е. Наточа // Вечерний Николаев. – 2011. – 20 дек.

Бойчук, С. Городской голова – первый директор «Аквариума» / С. Бойчук // Родной причал. – 2006. – 17–23 мая. (№20).

Нежигай, И. «Добрейшему начальнику...» / И. Нежигай // Вечерний Николаев. – 2003. – 1 нояб.

**130 років з часу створення
українським діячем культури і освіти, композитором,
істориком, засновником і незмінним головою товариства
«Просвіта» у м. Миколаєві М. М. Аркасом
опери «Катерина» за поемою Т. Г. Шевченка (1891)**

«Катерина» – перша українська лірична народно-побутова опера, в основу якої покладено поему Т. Г. Шевченка «Катерина».

Створена у квітні 1891 р. за власним лібрето М. М. Аркасом на основі записів народних пісень у селах Миколаївщини: Стара Богданівка, Козирка, Корениха, Христофорівка. Клавір та оркестровий варіант у різні роки редагували музиканти П. І. Молчанов, С. І. Зельцер, Ф. І. Воячек,

І. В. Прибик та ін.

У 1892 р. М. М. Аркас спробував видати оперу та звернувся до видавців. Але рукопис п'ять років пролежав у цензорних відомствах Києва, Москви, Санкт-Петербурга. Тільки у червні 1897 р. він отримав дозвіл на друк з вимогою переписати текст російською мовою. Наприкінці того ж року клавір «Катерини» був надрукований у Миколаєві коштом автора. На обкладинці видання стояло прізвище Т. Г. Шевченка, авторство музики і лібрето були приховані криптонімом, зверху розміщувалася присвята дружині О. І. Аркас.

23 березня 1897 р. у Миколаївському зимовому морському зібранні вперше були виконані фрагменти з опери. Прем'єра опери відбулася 12 лютого 1899 р. у московському театрі «Акваріум» у постановці трупи М. Л. Кропивницького. Влітку того ж року пройшли 10 вистав у Києві та Одесі.

У Миколаєві прем'єра опери відбулася 14 березня 1900 р. у театрі Я. Шеффера. Опера швидко увійшла до репертуару усіх українських труп. Її ставили у Варшаві, Кракові, Львові, Луцьку, Мінську, Вільно, Гродно та інших містах далекого зарубіжжя.

У радянські часи опера ставилася значно рідше. З 1956 р. відредагована і доповнена опера «Катерина» була прийнята до репертуарів театрів у Києві та в інших містах.

7 лютого 2003 р. на сцені Миколаївського академічного українського театру драми та музичної комедії відбулася перша в новітній історії України прем'єра нового сценічного втілення опери «Катерина» як данина шани з нагоди 150-річчя від дня народження її автора М. М. Аркаса. Пізніше ця вистава була показана на сцені Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка, ставши загальнонаціональною подією.

Література

Марцінковський, І. «Катерина» / І. Марцінковський // Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини : 200-літтю від дня народж. Тараса Шевченка присвяч. / упоряд. І. Марцінковський. – Миколаїв, 2014. – С. 174–177.

Мельников, Є. Історично-мистецькознавчий аналіз опери Миколи Аркаса «Катерина» / Є. Мельников // Аркасівські читання : І міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 квіт., 2011 р. : матеріали / М-во освіти, науки, молоді та спорту України, Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2011. – С. 20–22.

Малюта, В. М. Пронесемо через призму віків / В. М. Малюта // «Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження» : VIII Миколаїв. обл. краєзнав. конф. – Миколаїв, 2010. – С. 331–333.

Жадько, В. З історії постановки опери «Катерина» / В. Жадько // Микола Аркас : Катерина. Опера : текст і клавір. Рецензії. Листування / В. Жадько. – Київ, 2008. – С. 9–13.

Берсон, М. С. «Катерина» безсмертна своїм змістом...» / М. С. Берсон // Тяжіння до духовності: сьогодні, вчора і завжди : проблеми театр. інтерпретації укр. та зарубіж. л-ри : навч. посіб. / М. С. Берсон. – Миколаїв, 2007. – С. 55–68.

Петренко, О. М. Ювілейна прем'єра / О. М. Петренко // Живе слово : антол. краєзнав. з худож. культури. – Миколаїв, 2007. – Вип. 1. – С. 29–33.

Березовська, Т. В. Музично-театральний доробок родини Аркасів / Т. В. Березовська // Історичний портрет роду Аркасів / Т. В. Березовська. – Миколаїв, 2006. – С. 154–164.

* * *

Горбуrow, Е. 110 лет тому назад, или История с продолжением / Е. Горбуrow // Вечерний Николаев. – 2019. – 5 марта.

Марцінковський, І. Ювілей «Катерини» / І. Марцінковський // Щотижня. – 2012. – 11 лип.

Петренко, О. Катерино, серце моє... / О. Петренко // Культура і життя. – 2004. – 9 черв.

Агеев, Ю. Юбилей «Катерины» / Ю. Агеев // Южная правда. – 2004. – 12 февр.

Петренко, О. Мистецький простір «Катерини» та життєві парадокси Аркасівського роду / О. Петренко // Красзнавчий альманах. – 2003. – № 1. – С. 30–35.

**50 років з часу відкриття музею адмірала С. О. Макарова
при Миколаївському кораблебудівному інституті
(нині – Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова) (1971)**

Музей адмірала С. О. Макарова був створений у квітні 1949 р. до 100-річчя від дня народження видатного флотоводця, науковця і кораблебудівника адмірала С. О. Макарова. У той же час Миколаївському кораблебудівному інституту було присвоєне його ім'я. Безпосередньо пошуком, відбором та

оформленням експозиції займався доцент Ю. В. Афанасьєв.

У 1954 р. колекція становила 75 експонатів. При музеї діяв студентський гурток з вивчення і популяризації історії флоту. Велась активна пошукова робота. Після звільнення Ю. В. Афанасьєва з інституту музей занепав. У кінці 50-х рр. ХХ ст. він був ліквідований: документи перенесли на горище старого корпусу, моделі кораблів встановили в різних аудиторіях та коридорі, картини, бюсти адмірала здали на склад металовиробів, книги – до бібліотеки.

У березні 1969 р. було прийнято рішення відновити роботу меморіального музею історії закладу. Роботи доручили О. Є. Нищенку та В. В. Мацкевичу. 21 вересня 1970 р. музей був відкритий. До кінця 1985 р. у його фондах нараховувалося понад 270 експонатів. У цей період велася робота над створенням фонду рідкісних і цінних книг, пов'язаних з історією флоту. Було закуплено більше 200 видань, що вийшли друком у ХVІІІ – на початку ХХ ст.

У 1987 р. музей було перенесено до будівлі головного корпусу інституту та розпочалися роботи по його оформленню, що закінчилися у 1991 р. Музей відновив роботу у травні того ж року. У наступні роки експозиція розширялась.

26 грудня 2008 р. у музеї спільно з дирекцією Укрпошти була проведена процедура спецпогашення конверта, випущеного до 160-ї річниці від дня народження адмірала. Спеціально для цього заходу на замовлення університету кораблебудування була

випущена марка, присвячена двом ювілеям: 160-річчю С. О. Макарова та 60-річчю музею.

Музей неодноразово перемагав у конкурсах, що проводяться серед громадських музеїв. Включений до «Морского энциклопедического словаря». Відзначений золотою медаллю обласного товариства охорони пам'яток (1976), ювілейною медаллю «С. О. Макаров» (2008).

Література

Мемориальный музей адмирала С. О. Макарова // Национальный университет кораблестроения имени адмирала Макарова : ист. изд. / ред. кол.: С. С. Рыжков [и др.]. – Николаев, 2015. – С. 220–223.

Мацкевич, В. В. Музей адмирала / В. В. Мацкевич, Е. И. Фещенко // Имени адмирала: университет, музей, фонд ценной книги / под ред. С. С. Рыжкова. – Николаев, 2013. – С. 27–66.

Музей адмірала Макарова // Ректор НУК Ришков С. С.: 5 років на шляху до університету європейського рівня / уклад. С. С. Ришков. – Миколаїв, 2013. – С. 181–183.

Мацкевич, В. В. Об истории создания музея адмирала С. О. Макарова при Национальном университете кораблестроения имени адмирала С. О. Макарова / В. В. Мацкевич, Е. И. Фещенко // «Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження» : VI Миколаїв. обл. краєзнав. конф. – Миколаїв, 2006. – С. 305–307.

Мацкевич, В. В. Один из 26-ти морских музеев, упомянутых в «Морском энциклопедическом словаре» / В. В. Мацкевич // Флотские байки / В. В. Мацкевич. – Николаев, 2006. – С. 66–72.

* * *

Кулиниченко, В. Музей адмирала С. О. Макарова / В. Кулиниченко, В. Мацкевич // Морской флот. – 2009. – № 1. – С. 82–86.

Мацкевич, В. Третья молодость музея / В. Мацкевич, Н. Костенко // Вечерний Николаев. – 2004. – 19 авг.

Галь, А. Награждён уникальный морской музей / А. Галь // Южная правда. – 2000. – 15 февр.

Наш музей известен миру // Вечерний Николаев. – 2000. – 15 февр.

ЗМІСТ

Передмова		3
Пам'ятні дати Миколаївщини на 2021 рік		7
Довідки		23
5 січня	70 років від дня народження С. В. Бережного (р.н. 1951), директора Першої української гімназії імені Миколи Аркаса	23
1 квітня	80 років від дня народження І. В. Макушиної (р.н. 1941), миколаївського скульптора	26
12 липня	85 років від дня народження А. В. Харлановича (1936-2008), українського поета, уродженця с. Кременівка Веселинівського району	29
29 липня	120 років тому відкрито Миколаївську водолікарню доктора Кенігсберга (нині – КНП «Миколаївський обласний центр медичної реабілітації та спортивної медицини») (1901)	31
30 серпня	80 років від дня народження О. А. Шпачинського (р.н. 1941), диригента, хормейстера, композитора	34
20 грудня	145 років від дня народження М. П. Леонтовича (1876-орієнтовно 1940), міського голови, засновника музею природи «Акваріум» (нині – Миколаївський зоопарк)	37
	130 років з часу створення українським діячем культури і освіти, композитором, істориком, засновником і незмінним головою товариства «Просвіта» у м. Миколаєві М. М. Аркасом опери «Катерина» за поемою Т. Г. Шевченка (1891)	40

50 років з часу відкриття музею адмірала
С. О. Макарова при Миколаївському
кораблебудівному інституті (нині – 43
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова) (1971)

